

УДК 005.4:658.1
DOI: 10.60022/2(6)-36S

Іванов Микита Сергійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Україна

Ivanov Nikita

PhD student

KROK University, Ukraine

ORCID: 0000-0002-1018-9076

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ, АНАЛІЗ ЗАГРОЗ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ

Анотація. У контексті сучасних економічних викликів, зростаючої невизначеності, військових подій та активної цифрової трансформації проблема забезпечення фінансової стійкості малих підприємств набуває особливого значення. Цей сектор є ключовим елементом економічної системи України, оскільки створює значну кількість робочих місць, сприяє розвитку ринкової конкуренції та формує інноваційний потенціал національної економіки.

Метою проведеного дослідження є виявлення взаємозалежності між рівнем фінансової стійкості малих підприємств та ефективністю управління ризиками, а також формування методичних підходів до використання потенційних можливостей розвитку в умовах кризових змін.

Для досягнення поставленої мети використано низку наукових методів, серед яких: теоретичне узагальнення; аналіз і синтез; сценарне моделювання; індуктивні та дедуктивні методи.

Результати дослідження довели, що фінансова стійкість малих підприємств формується завдяки комплексному підходу до управління ризиками різного характеру – поведінковими, технічними, інноваційними, кадровими, екологічними, управлінськими та зовнішніми. Проведена ідентифікація ризиків дала змогу визначити їх ключові індикатори та можливості розвитку, що створює підґрунтя для підвищення адаптивності підприємств. Зокрема, удосконалення внутрішньої комунікації та формування корпоративної культури сприяють зменшенню поведінкових ризиків, а цифровізація процесів і впровадження інноваційних технологій – мінімізації технічних загроз. Значну увагу приділено управлінню зовнішніми ризиками, пов'язаними з воєнними діями та нестабільністю державної підтримки, що потребує страхування активів, диверсифікації джерел фінансування та активного залучення грантових програм.

Перспективи подальших досліджень полягають у створенні адаптивних моделей фінансової стійкості, здатних враховувати динаміку зовнішніх ризиків, розвиток цифрових технологій та формування стратегій управління у кризових умовах. Отримані результати можуть бути використані для удосконалення системи фінансової безпеки малих підприємств і підвищення їх здатності до довгострокового функціонування та конкурентного зростання.

Ключові слова: фінансова стійкість, малі підприємства, ризики, управління ризиками, ідентифікація ризиків, адаптивне управління, інновації, державна підтримка, грантове фінансування, цифровізація бізнесу, можливості розвитку.

FINANCIAL STABILITY OF SMALL ENTERPRISES: RISK IDENTIFICATION, THREAT ANALYSIS AND UTILIZATION OF DEVELOPMENT OPPORTUNITIES

Abstract. In the context of current economic challenges, growing uncertainty, military events, and active digital transformation, the issue of ensuring the financial stability of small enterprises acquires particular importance. This sector is a key component of Ukraine's economic system, as it creates a significant number of jobs, promotes market competition, and contributes to the innovative potential of the national economy.

The purpose of this study is to identify the interrelation between the level of financial stability of small enterprises and the effectiveness of risk management, as well as to develop methodological approaches for utilizing potential development opportunities under crisis conditions.

To achieve this goal, several scientific methods were applied, including theoretical generalization,

analysis and synthesis, scenario modeling, and inductive and deductive reasoning.

The research results proved that the financial stability of small enterprises is shaped by a comprehensive approach to managing various types of risks — behavioral, technical, innovative, personnel, environmental, managerial, and external. The conducted risk identification made it possible to determine key indicators and development opportunities, which form the basis for enhancing the adaptability of enterprises. In particular, improving internal communication and corporate culture helps reduce behavioral risks, while digitalization and the introduction of innovative technologies minimize technical threats. Considerable attention is paid to managing external risks associated with military actions and the instability of state support, which requires asset insurance, diversification of funding sources, and active participation in grant programs.

The prospects for further research lie in the development of adaptive models of financial stability that take into account the dynamics of external risks, digital transformation, and the creation of management strategies under crisis conditions. The obtained results can be used to improve the financial security system of small enterprises and enhance their capacity for long-term functioning and competitive growth.

Keywords: *financial stability, small enterprises, risks, risk management, risk identification, adaptive management, innovation, state support, grant financing, business digitalization, development opportunities.*

Постановка проблеми. Фінансова стійкість малих підприємств виступає однією з основних передумов їх успішного функціонування та розвитку в сучасних умовах економіки, що характеризуються швидкими змінами, нестабільністю ринкових процесів, коливаннями попиту і пропозиції, а також активним впровадженням новітніх технологій та інноваційних рішень. Малі підприємства відіграють важливу роль у формуванні економічної системи країни: вони забезпечують значну частку робочих місць, сприяють розвитку конкуренції, стимулюють впровадження інновацій і формують здатність швидко реагувати на трансформації ринку. Разом із тим, саме малі підприємства є найбільш вразливими до впливу різноманітних ризиків. Їх діяльність піддається впливу фінансових коливань, операційних збоїв, технологічних проблем, нестабільності кадрового складу, репутаційних загроз, а також соціальних і екологічних факторів. Недостатній рівень системного управління ризиками та обмежені ресурси ускладнюють своєчасну адаптацію до змін у зовнішньому середовищі, що може спричиняти зниження ефективності операцій, втрату конкурентних переваг і, в окремих випадках, призводити до фінансових збитків або банкрутства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Базилінська О. Я. та Панченко О. І. досліджували значення фінансової стійкості у контексті стратегічного управління підприємством [1, с. 91]. У своїй роботі вони охарактеризували чинники, що можуть впливати на ефективність фінансового менеджменту та сприяти підвищенню фінансової стійкості організації.

Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості малого підприємства досліджували Румик І. І. та Мельниченко І. В. [2, с. 8]. Вони виділяють трендовий (динамічний, ретроспективний), бенчмаркінговий (порівняльний, порівняння з аналогами) та нормативний (еталонний) підходи та наголошують на важливості їх комплексного застосування.

З погляду на забезпечення економічної безпеки підприємства фінансову стійкість досліджували Копилук О. І., Тимчишин Ю. В. та Музичка О. М. [3, с. 83]. Науковці встановили, що економічна безпека організації значною мірою визначається її фінансовою стабільністю, платоспроможністю, ліквідністю та рівнем прибутковості. Було відзначено, що ефективність взаємозв'язку між фінансовою стійкістю та безпекою підприємства проявляється через його фінансову гнучкість, здатність адаптувати обсяг і структуру джерел фінансування, а також коригувати напрями використання фінансових ресурсів під впливом різноманітних ризиків і загроз зовнішнього та внутрішнього середовища.

Бутенко В. М. та Байдацький М. В. досліджували теоретичні основи формування системи управління ризиками, зокрема підкреслюючи роль сучасних методик для моніторингу та оцінки ризикових факторів [4].

Захарова Н. Ю. розглядає ключові підходи до управління ризиками на підприємствах, включно з використанням як кількісних, так і якісних методів їх оцінки [5, с. 205].

Назаренко С. А. та Носань Н. С. досліджують особливості ризик-менеджменту в малих підприємствах, акцентуючи на необхідності адаптувати підходи управління ризиками до специфіки малого бізнесу [6, с. 145].

Методи адаптивного управління, оцінку їх переваг і недоліків та пошук шляхів для підвищення економічної ефективності взаємодії з постачальниками, використовуючи адаптивні підходи з позиції

впливу на національну безпеку у своїх працях досліджували Алькема В. і Кінар'єв В. [7, с. 126]. Вони наголошують, що цей стиль управління особливо важливий для малих підприємств, де ресурси часто обмежені, а здатність швидко адаптуватися до змін на ринку може визначати успіх або невдачу бізнесу.

Окрім українських науковців, уваги заслуговують і праці зарубіжних дослідників. Зокрема, у роботі Капоїа К. підкреслюється важливість інтегрованого підходу до підтримки малого бізнесу, який передбачає поєднання державних програм стимулювання, впровадження доступних технологічних інструментів і розвиток цифрової компетентності підприємців [8, с. 75]. Такий підхід, на думку автора, сприяє активізації інноваційної діяльності та формує основу для сталого функціонування малого підприємництва.

У свою чергу, Khomeriky Т. зосереджує увагу на специфіці управління малими підприємствами в умовах економічних трансформацій, акцентуючи на ролі гнучкого стратегічного менеджменту у підвищенні їх життєздатності [9, с. 94].

У сьогоднішніх умовах динамічних економічних, технологічних і соціальних трансформацій малі підприємства піддаються значному впливу різним ризикам і загрозам, що можуть істотно вплинути на їхню здатність функціонувати. Аналіз процесу виявлення цих ризиків, оцінка потенційних небезпек та визначення перспектив розвитку дає змогу не лише мінімізувати фінансові втрати, а й розробляти ефективні стратегії для зміцнення конкурентних позицій та забезпечення тривалої фінансової стійкості підприємств у нестійкому ринковому середовищі.

Мета статті. Метою цього дослідження є аналіз фінансової стійкості малих підприємств через виявлення ключових ризиків, оцінку можливих загроз і визначення перспектив розвитку, що сприяє формуванню рекомендацій для підвищення їхньої ефективності, конкурентоспроможності та довгострокової життєздатності в умовах нестабільної економічної ситуації. У роботі використовуються такі наукові методи: теоретичне узагальнення – для збору та систематизації даних з різних джерел; аналіз і синтез – для класифікації ризиків; моделювання сценаріїв – для прогнозування впливу ризиків на фінансовий стан підприємств та розробки стратегій підвищення стійкості; індуктивні та дедуктивні методи – для обґрунтування висновків на основі отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу. Розгортання повномасштабної війни та викликана нею глибока економічна криза суттєво ускладнили діяльність українських підприємств і організацій, особливо у сфері фінансового менеджменту. Такі обставини актуалізували низку нових проблем, пов'язаних із підтриманням фінансової стійкості бізнесу:

- *фінансова незалежність*: зниження рівня прибутковості, що ускладнює накопичення власного капіталу; зростання зовнішніх боргових зобов'язань унаслідок нестачі внутрішніх інвестиційних ресурсів; зменшення ділової активності, що призводить до порушення термінів виконання фінансових операцій і розрахунків;

- *фінансові ризики*: підвищення загрози втрати активів і майна через воєнні дії та обмежені можливості страхування таких ризиків; посилення політичної й економічної нестабільності, яка поглиблює кризові явища у фінансовій сфері та зменшує доступність кредитних ресурсів; зростання фінансових загроз, пов'язаних із неплатоспроможністю контрагентів і партнерів;

- *маневреність власного капіталу*: скорочення обігових коштів унаслідок економічного спаду та зниження обсягів виробничої діяльності; порушення оптимальної структури капіталу через переважання його постійної частини над оборотною; сповільнення темпів господарської активності підприємств;

- *взаємини з фінансовими партнерами*: зниження інвестиційної активності, що ускладнює залучення нових фінансових потоків; скорочення можливостей отримання прибутку через небажання партнерів самостійно фінансувати інвестиційні проекти; обмежений доступ до венчурного капіталу, який знижує інноваційний потенціал підприємства;

- *взаємини з контрагентами*: зростання ризику неплатоспроможності клієнтів і покупців, що веде до накопичення простроченої заборгованості; порушення стабільності поставок сировини, матеріалів і технологічних ресурсів унаслідок затримок із виконанням власних фінансових зобов'язань; збільшення кількості конфліктних ситуацій у сфері ділових взаємин [10, с. 303].

Погіршення фінансової стійкості призводить до втрати ліквідності, зниження платоспроможності та підвищення ризику банкрутства. У зв'язку з цим питання збереження та посилення фінансової стабільності мають стати ключовим напрямом роботи керівництва підприємств. Українським суб'єктам господарювання необхідно налагодити системний моніторинг фінансових ризиків і загроз, своєчасно прогнозувати можливі негативні тенденції, оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та

забезпечувати стабільність свого фінансового стану.

Успішними в умовах кризових ситуацій виявляються лише ті підприємства, які змогли зберегти свою діяльність попри різке скорочення обсягів продажу та оперативно адаптувати бізнес до змін у споживчому попиті. Саме вони мають можливість швидко наростити обсяги збуту, зайнявши ніші конкурентів, які змушені були припинити роботу через війну. Підприємства, здатні організувати постачання товарів першої необхідності під час воєнних дій, отримують шанс вийти на нові ринки та залучити нових споживачів [11].

Антикризове управління на підприємствах нині є невід'ємною складовою підтримання стабільного фінансового стану і, враз і необхідності, застосування системи заходів щодо фінансового оздоровлення [12, с. 52].

Слід зазначити, що підприємницькі структури, подібно до фінансових установ, зазнають впливу різноманітних ризиків. Їх діяльність відбувається в умовах підвищеної невизначеності, яка останніми роками лише посилилася. Особливо протягом останніх трьох років спостерігається зростання кількості ризикових факторів, що негативно позначилося на стабільності виробничих процесів та ефективності господарських зв'язків [13, с. 68].

Виявлення ризику (ідентифікація) полягає у визначенні можливих загроз або можливостей (ризикових факторів), здатних негативно чи позитивно впливати на виконання проєкту. Методологія РМІ (Project Management Institute) пропонує різноманітні підходи для збору та обробки інформації під час ідентифікації ризиків, серед яких «мозковий штурм», аналіз джерел причин, SWOT-аналіз та експертні оцінки. Результатом такого процесу стає формування реєстру ризиків, який систематизує всі виявлені фактори [14].

У 2024 році Уряд України затвердив Стратегію відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва до 2027 року, а також операційний план заходів для її впровадження [15]. Цей документ визначає ключові пріоритети державної політики, спрямованої на стимулювання, модернізацію та поетапне зміцнення сектору малого і середнього бізнесу.

Згідно із даною Стратегією, до основних загроз, що впливають на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні, належать (рис. 1):

Загрози, що впливають на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні	Складність стратегічного планування діяльності в умовах воєнного стану, спричиненого широкомасштабною агресією росії проти України
	Економічна нестабільність, яка проявляється у коливаннях макроекономічних показників
	Проблеми функціонування ринку праці, що виникають через міграційні процеси, мобілізацію населення та нестачу кваліфікованих фахівців
	Енергетична нестабільність, яка проявляється у зростанні вартості енергоносіїв та проблемах із їх постачанням
	Виклики цифрової трансформації через обмежені фінансові й кадрові ресурси для ефективного впровадження сучасних технологій
	Кліматичні ризики, що вимагають адаптації бізнес-процесів для зниження негативного впливу на довкілля та дотримання екологічних стандартів
	Майбутня конкуренція з виробниками країн ЄС, яка посилиться після інтеграції України до внутрішнього європейського ринку
	Необхідність гармонізації національного законодавства із правовими нормами ЄС, що потребує від підприємств додаткових витрат і часу для адаптації

Рис. 1. Основні загрози, що впливають на розвиток малого та середнього бізнесу
Джерело: сформовано авторами на основі (Стратегія, 2024)

У Стратегії також визначено ключові перспективи розвитку малого та середнього бізнесу, серед яких:

- отримання фінансових ресурсів через участь у європейських програмах, розвиток інновацій, забезпечення сталого зростання та впровадження цифрових рішень;
- участь у формуванні політики ЄС у сфері підтримки малого та середнього бізнесу;
- зменшення експортних бар'єрів у торгівлі з країнами ЄС;
- залучення малого та середнього бізнесу до програм відновлення країни, включно з реконструкцією та ліквідацією наслідків війни;
- розширення доступу до публічних закупівель через впровадження прозорих та передбачуваних процедур, орієнтованих на підтримку підприємців цього сектору;
- стимулювання підприємницької активності серед соціально вразливих категорій населення, таких як жінки, молодь, особи старше 50 років, внутрішньо переміщені особи, ветерани та люди з інвалідністю (Стратегія, 2024).

Сучасні малі підприємства працюють у динамічному та нестабільному середовищі, де ризики виникають не лише через фінансові чи економічні коливання, а й під впливом технологічних змін, інформаційних викликів і репутаційних факторів. Тому процес ідентифікації ризиків повинен виходити за межі звичайного аналізу фінансових показників і базуватися на комплексному підході, що враховує цифрові, управлінські та комунікаційні аспекти діяльності:

- психологічний підхід до оцінювання ризиків. В умовах невизначеності саме поведінка керівників малого бізнесу може суттєво впливати на рівень ризику. Надмірна впевненість у власних рішеннях, консервативність або схильність до ризикованих дій можуть створювати додаткові загрози. Тому аналіз управлінських стилів і корпоративної культури доцільно розглядати як інструмент для виявлення ризиків, пов'язаних із людським фактором;
- дослідження цифрової активності як засіб прогнозування ризиків. Важливим напрямом сучасного аналізу є моніторинг онлайн-присутності підприємства - зокрема активності у соціальних мережах, клієнтських відгуків та репутаційного фону. Це дає змогу своєчасно виявляти потенційні комунікаційні чи іміджеві ризики ще до того, як вони вплинуть на фінансові результати;
- аналіз ризиків у відносинах із партнерами на мікрорівні. Малі бізнеси часто залежать від обмеженого кола постачальників і клієнтів, тому необхідно оцінювати не лише власні ризики, а й фінансову стабільність, репутацію та рівень цифрової безпеки партнерів. Це допоможе запобігти ефекту «ланцюгової нестабільності» у взаємовідносинах;
- використання штучного інтелекту для попередження загроз. Цифрові технології дозволяють прогнозувати зміни на ринку, виявляти аномальні фінансові операції та оцінювати ризики неплатоспроможності клієнтів. Такий підхід є ефективним для малих підприємств, які не мають великих аналітичних ресурсів;
- соціальні ризики. У сучасних умовах важливо враховувати ризики, що виникають через воєнні дії, трудову міграцію чи демографічні зміни. Нестача кадрів, емоційне вигорання працівників і нестабільність ринку праці можуть суттєво впливати на діяльність підприємства. Використання соціологічних опитувань або внутрішніх аудитів допомагає інтегрувати оцінку таких ризиків у систему управління стійкістю малого бізнесу.

Аналіз ризиків дозволяє окреслити шляхи розвитку потенціалу, які сприятимуть підвищенню фінансової стійкості малих підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Ідентифікація ризиків та можливості розвитку малих підприємств

Тип ризику	Індикатори ризику	Можливості розвитку
Поведінковий ризик	зміна керівних рішень, внутрішні конфлікти, нестабільність у команді	організація роботи колективу, формування позитивної корпоративної культури, налагодження внутрішньої комунікації
Репутаційний ризик	втрата репутації бренду, погіршення взаємодії та скорочення кількості клієнтів	комплексне управління репутацією, моніторинг онлайн-відгуків та інтеграція цифрових рішень
Ризик взаємодії з партнерами	затримки у доставках, невиконання договірних умов	оптимізація логістики, укладання надійних контрактів та розвиток партнерських відносин, PR-стратегії
Технічний ризик	збої в ІТ-системах, слабкий захист даних, низький рівень цифровізації	використання сучасних інформаційних технологій, автоматизація процесів та захист даних

Продовження таблиці 1

Інноваційний ризик	відсутність впровадження інновацій, уповільнення технічного розвитку	впровадження новаторських продуктів і технологічних рішень, навчання персоналу
Кадровий ризик	висока плинність кадрів, зниження продуктивності праці працівників	підвищення кваліфікації персоналу, системи мотивації та зниження плинності кадрів
Екологічний ризик	невдоволення населення, надмірне забруднення навколишнього середовища, порушення стандартів	дотримання екологічних стандартів
Управлінський ризик	недостатнє планування, несвоєчасне ухвалення рішень	своєчасне прогнозування, планування стратегічних кроків, управління кризовими ситуаціями
Військовий ризик	припинення операційної діяльності, знищення активів, зменшення доходу	евакуація активів, диверсифікація маршрутів постачання, страхування майна
Ризик державної підтримки	нестабільність фінансування	постійний контроль програм підтримки, залучення додаткових джерел фінансування
Ризик грантового фінансування	втрати коштів через невиконання вимог грантових програм	детальний аналіз умов гранту, консультування з експертами, контроль виконання проєкту

Джерело: складено автором на основі власних досліджень

Таблиця демонструє інтегрований підхід до підвищення фінансової стійкості малих підприємств шляхом системного управління різними видами ризиків, що виникають у динамічному та нестабільному середовищі. Вона підкреслює, що для ефективного зміцнення фінансової стійкості необхідно одночасно опрацьовувати всі аспекти діяльності підприємства.

Запровадження таких заходів створює багаторівневий позитивний ефект на фінансову стійкість: з одного боку, зменшується вплив внутрішніх і зовнішніх загроз, оптимізуються непередбачувані витрати та підвищується ефективність операцій. З іншого боку, комплексне управління ризиками дозволяє підприємству швидко адаптуватися до змін на ринку, реагувати на коливання попиту, нові потреби клієнтів або нестабільність у партнерських відносинах.

Додатково, системна робота з усіма напрямками ризиків зміцнює конкурентні переваги та забезпечує стабільність доходів. Це сприяє впровадженню інноваційних продуктів і технологій, підвищенню кваліфікації персоналу, оптимізації управлінських процесів і покращенню взаємодії з клієнтами та партнерами. В результаті підвищується загальна фінансова стійкість, здатність підприємства утримувати позитивні результати в умовах нестабільності та забезпечується довгострокова стабільність розвитку.

Отже, таблиця 2 ілюструє, що потенціал зростання фінансової стійкості малих підприємств формується через всебічне управління ризиками, що передбачає не лише зменшення негативних впливів, а й розвиток організаційних, технологічних, інноваційних і соціальних складових, які безпосередньо впливають на фінансові показники та ринкові позиції підприємства.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що рівень фінансової стійкості малих підприємств безпосередньо визначається їх здатністю своєчасно виявляти, аналізувати та ефективно управляти різними видами ризиків. Здійснений аналіз показав, що ризики мають комплексний і різновекторний характер – вони охоплюють поведінкові, управлінські, технічні, інноваційні, репутаційні, екологічні та зовнішньополітичні аспекти діяльності. Усвідомлення взаємозв'язку між цими ризиками дає змогу малим підприємствам формувати стратегічно виражену систему управління фінансовою стійкістю, що є визначальною умовою їхнього стійкого функціонування в умовах економічної нестабільності.

З'ясовано, що кожен вид ризику має власні ознаки прояву та водночас може бути джерелом як загроз, так і нових перспектив розвитку. Так, подолання поведінкових і кадрових ризиків можливе через створення згуртованого трудового колективу, запровадження дієвої системи мотивації, підвищення кваліфікації персоналу й розвиток внутрішньої комунікації. Технічні та інноваційні ризики, своєю чергою, стимулюють підприємства до цифрової трансформації, модернізації технологічної бази та впровадження нових продуктів і процесів. Репутаційний й ризик взаємодії з партнерами можуть бути мінімізовані завдяки активному PR-супроводу, налагодженню комунікації з клієнтами та підвищенню довіри між учасниками бізнес-процесів.

Окремо варто відзначити ризики, що формуються під впливом зовнішніх обставин – насамперед воєнних дій, нестабільності державної підтримки та невизначеності грантового фінансування. Для мінімізації таких ризиків малі підприємства мають розробляти механізми диверсифікації постачань, страхування активів, створення фінансових резервів і пошуку альтернативних джерел капіталу. Одночасно активна участь у державних програмах допомоги, міжнародних грантах і партнерських

ініціативах сприяє зміцненню фінансової гнучкості та підвищенню стійкості бізнесу.

Отже, ефективна система управління ризиками, поєднана з реалізацією можливостей розвитку, виступає ключовим інструментом забезпечення фінансової стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності малих підприємств у сучасному середовищі постійних викликів і невизначеності.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з оцінкою ризиків діяльності малих підприємств із застосуванням аналітичних платформ когнітивного моделювання з врахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників впливу на їх діяльність в умовах економічної невизначеності.

Література

1. Базилінська О.Я., Панченко О.І. Фінансова стійкість у системі стратегічного управління підприємством. *Проблеми економіки*. 2019. № 1(39). С. 89-94. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-1-89-94>
2. Румик І.І., Мельніченко І.В. Методика наукового дослідження фінансової стійкості в системі економічного механізму малих підприємств: принципи управління та діагностика рівня. *Ефективна економіка*. 2025. №5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.21>
3. Копилук О.І., Тимчишин Ю.В., Музичка О.М. Фінансова стійкість у системі забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бізнес-Інформ*. 2021. № 3. С. 81-87. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-81-87>
4. Бутенко В., Байдацький, М. Теоретичні основи формування системи управління ризиками на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-35>
5. Захарова Н.Ю. Управління ризиками на підприємстві: сутність, підходи та методи. *Бізнес-Інформ*. 2023. № 1. С. 203-209. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-203-209>
6. Назаренко С.А., Носань Н.С. Ризик-менеджмент у господарській діяльності малих підприємств: сучасні імперативи. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2020. №23. С. 143-147. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-23)
7. Алькема В., Кінар'єв В. Особливості адаптивного управління малими підприємствами з позиції впливу на національну безпеку. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. №2(74). С. 125-130. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-74-125-130>
8. Kanojia K. Technology Adoption In Small Business Management. *International Journal of Innovations In Science Engineering And Management*. 2024. №3(4). Pp. 72-79. URL: https://www.researchgate.net/publication/387677914_Technology_Adoption_In_Small_Business_Management
9. Khomeriky T. Priorities of Small Business Management. *Caucasus Journal of Social Sciences*. 2023. Vol. 1. Pp. 94-118. DOI: <http://dx.doi.org/10.62343/cjss.2008.6>
10. Скоропад І.С., Лазарєв О.М. Фінансова стійкість підприємства в умовах кризи: нові виклики та імперативи посилення. *Бізнес-Інформ*. 2024. №11. С. 300-307. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-300-307>
11. Prewett K., Terry A. COSO's updated enterprise risk management framework-A quest for depth and clarity. *Journal of Corporate Accounting & Finance*. 2018. Vol. 29. №3. Pp. 16-23. DOI: <https://doi.org/10.1002/jcaf.22346>
12. Румик І., Пилипенко О. Антикризове управління при реалізації санаційних заходів підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №3(63). С. 51-60. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-51-60>
13. Mazur K.V., Tomashuk I.V. Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. №. 5. Pp. 67-78. DOI: [10.30525/2256-0742/2019-5-5-67-78](https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-5-67-78)
14. Tomashuk I.V. Problems and prospects of management development of rural territories. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3. №5. Pp. 214-220. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-214-220>
15. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках: Розпорядження КМ України від 30 серпня 2024 р. № 821-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text>

References

1. Bazilinska O.Ya., Panchenko O.I. Finansova stiikist u systemi stratehichnoho upravlinnia pidpriemstvom. Problemy ekonomiky. 2019. № 1(39). S. 89-94. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-1-89-94>
2. Rumyk I.I., Melnichenko I.V. Metodyka naukovooho doslidzhennia finansovoi stiikosti v systemi ekonomichnoho mekhanizmu malykh pidpriemstv: pryntsypy upravlinnia ta diahnostyka rivnia. Efektyvna ekonomika. 2025. №5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.21>
3. Kopyliuk O.I., Tymchyshyn Yu.V., Muzychka O.M. Finansova stiikist u systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpekypidpriemstva. Biznes-Inform. 2021. №3. S. 81-87. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-81-87>
4. Butenko V., Baidatskyi, M. Teoretychni osnovy formuvannia systemy upravlinnia ryzykamy na pidpriemstvi. Ekonomika ta suspilstvo. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-35>
5. Zakharova N.Yu. Upravlinnia ryzykamy na pidpriemstvi: sutnist, pidkhody ta metody. Biznes-Inform. 2023. № 1. S. 203-209. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-203-209>
6. Nazarenko S.A., Nosan N.S. Ryzyk-menedzhment u hospodarskii diialnosti malykh pidpriemstv: suchasni imperatyvy. Elektronne naukovye fakhove vydannia z ekonomichnykh nauk «Modern Economics». 2020. №23. S. 143-147. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-23)
7. Alkema V., Kinarov V. Osoblyvosti adaptivnoho upravlinnia malymy pidpriemstvamy z pozytsii vplyvu na natsionalnu bezpeku. Vcheni zapysky Universytetu «KROK». 2024. №2(74). S. 125-130. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-74-125-130>
8. Kanojia K. Technology Adoption In Small Business Management. International Journal of Innovations In Science Engineering And Management. 2024. №3(4). Rr. 72-79. URL: https://www.researchgate.net/publication/387677914_Technology_Adoption_In_Small_Business_Management
9. Khomeriky T. Priorities of Small Business Management. Caucasus Journal of Social Sciences. 2023. Vol. 1. Rp. 94-118. DOI: <http://dx.doi.org/10.62343/cjss.2008.6>
10. Skoropad I.S., Lazariev O.M. Finansova stiikist pidpriemstva v umovakh kryzy: novi vyklyky ta imperatyvy posylennia. Biznes-Inform. 2024. №11. C. 300-307. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-300-307>
11. Prewett K., Terry A. COSO's updated enterprise risk management framework-A quest for depth and clarity. Journal of Corporate Accounting & Finance. 2018. Vol. 29. №3. Rp. 16-23. DOI: <https://doi.org/10.1002/jcaf.22346>
12. Rumyk I., Pylypenko O. Antykryzove upravlinnia pry realizatsii sanatsiinykh zakhodiv pidpriemstva. Vcheni zapysky Universytetu «KROK». 2021. №3(63). S. 51-60. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-51-60>
13. Mazur K.V., Tomashuk I.V. Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas. Baltic Journal of Economic Studies. 2019. Vol. 5. №. 5. Rp. 67-78. DOI: [10.30525/2256-0742/2019-5-5-67-78](https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-5-67-78)
14. Tomashuk I.V. Problems and prospects of management development of rural territories. Baltic Journal of Economic Studies. 2017. Vol. 3. №5. Rp. 214-220. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-214-220>
15. Pro skhvalennia Stratehii vidnovlennia, staloho rozvytku ta tsyfrovoy transformatsii maloho i serednoho pidpriemnytstva na period do 2027 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2024-2027 rokakh: Rozporiadzhennia KM Ukrainy vid 30 serpnia 2024 r. № 821-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text>